

פרוטוקול מס' 13

מישיבת ועדת העבודה, מיום ו', כ"ח באדר
השל"ד (22 במרץ 1974), בשעה 0900

נכחו:

חברי הוועדה:

ש. ארבל-אלמוזלינו - היו"ר
מ. גז
ל. דיציאן
ה. זיידל
י. יודין
א. מויאל
ה. שמעוני

מזמנים:

י. ברק - משרד העבודה
י. אהרונסון - מפקח עבודה ראשי, משרד העבודה
מר מייבורן - משרד העבודה
מר עצמון - משרד העבודה
גב' פנחסוביץ - משרד המשפטים

ש. בן-שמחון - החסתדרות הכללית
ש. לוי - החסתדרות הכללית
י. מינס - החסתדרות הכללית
ל. קנטור - החסתדרות הכללית

רשם:

א. דותן

סדר-היום:

הצעת-חוק לתיקון פקודת הבטיחות בעבודה,
השל"ד-1973 (הצעות חוק 1089, 30.10.73)

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אני פותחת את הישיבה ומקדמת
בברכה את נציגי החסתדרות, את
מר בן-שמחון ואת החברים קנטור, שלמה לוי ומינס שנענו לבקשתנו
לכוא ולחזיר הערותיהם והשגותיהם בקשר להצעת החוק שאנחנו מתחילים
לדון בה היום - הצעת חוק לתיקון סקודת הבטיחות בעבודה, תשל"ד-
1973. נשמע את החברים ואת הערותיהם. הזמנו גם את נציגי לשכת
התיאום של הארגונים הכלכליים, אבל נראה מתי נוכל להמשיך.

ש. בן-שמחון:

תודה רבה על ההזמנה. בנוסף להערות הכלליות
שנשמיע נמציא לחברי הועדה הערות בכתב.
נקודת המוצא שלנו היא, שבסופו של דבר המעסיק הוא האחראי על שלומן
ובטחונן של העובד מרגע היכנסו למקום עבודתו, וזאת לאור ההחלפה
שבידו אם לקבל את העובד או לא לקבלו לעבודה, ואחריותו על הציד
במפעל.

כדי להגיע לכך, לא מספיק מה שמוצע בהצעת
החוק אלא יש ענין הענישה. מוצע להגדיל את העונש המכסימאלי עד
10 אלפים לירות, אבל נראה לנו שמכסימום זה אין בו עדיין כדי
להרתיע. נוכחנו לדעת שמוכנים להסתכן במשפט כשהומרת העונש פחותה
מאשר החוצאות לרכישת אמצעי בטיחות. לכן הענישה צריכה להיות כבדה
יותר. לו יכלו לקבוע עונש של 100% מעל למחיר האמצעים, הדבר
היה מאפשר לשופטים להתחשב יותר במציאות ולא להיות כבולים על-ידי
החקיקה. דבר נוסף - ענין מהירות השיפוט, כי בינתיים עלולים
לקרות מאורעות רבים שיקשו על תהליך השיפוט.

לסעיף 3, תוספת פיסקה (13): - לפעמים כל
המוסיף גורע, והתלבטנו אם לא כדאי להוסיף ולפרט מקומות המועדים
לתאונות, כגון בתי-שימוש ומקלחות, מגרשי ספורט במפעל, או סתם
מגרש שהמעסיק מעמיד לשימוש העובדים לרווחתם, טלפון ציבורי
בתוך המפעל וכדומה. אחרת נשאלת השאלה מדוע הזכרו במיוחד "חדר
אוכל וחדר מנוחה", אם כי בלשון "לרבות". לא לכל מפעל יש חדר-
אוכל. יש מפעלים שלידם מזנונים פרטיים שהמעסיק מסתמך על קיומם,
בעיקר במרכזי העשיה ומלאכה. קיימים גם חדרי תרבות של מפעלים
שהם פחוץ למפעל ואינם בגדר "חצרים".

בסעיף 156 לחוק נזכר "תהליך מסוכן לבריאות".
יש מפעלים המשפיעים על הסביבה, וכאן מדובר על המפעל עצמו. אני
מתכוון למפעל אחר שיכול לגרום נזק לעובדים במפעל שבו מדובר.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

בסעיף 24 של הצעת החוק מוצע
להחליף את סעיף 156 לפקודה.

י. ברק:

קיימים חוקים אחרים הנותנים תשובה לכעיה זו.
ש. בן-שמחון:
בסעיף 154 אנו מציעים להוסיף: "בעובדי
המפעל או בעובדי מפעלים אחרים" - וזה תיקון
שאיננו כלול בהצעת החוק.

ל. דיציאן:

מה הקשר לעובדים במפעלים אחרים וכל אזהרה
אחר שעלול להיפגע? אם זה מיסרד שגורם
נזק, זה שייך לחוק הנזיקין.

ש. בן-שמחון:

בסעיף 30 ו-31 להצעת החוק מוצע להחליף
את המונח "במזיד" במונח "ביודעין". זו חמרה
כלפי העובד, ואנחנו איננו מציעים על החלפת המונחים. המעביד עלול
להסתפק בכך שהדביק סטנסיל באיזה שהוא מקום והעובד צריך לדעת.
אנן בעד השארת הנוסח הקיים.

אשר לסעיף 209 לפקודה: - לא פעם פוענים
ובצדק, מה עושה החסתדרות בנושא הבטיחות. למעשה אין החוק מאפשר
לנציגי החסתדרות להתערב בנושאים אלה. לדעתנו יש להקנות לנציגי
עובדים או אלה שהוסמכו על ידם, סמכות לבדיקת נושאי הבטיחות
במפעלים - אולי לא באותו היקף שהחוק מעניק למפקח על העבודה, אבל
סמכות להיכנס ולבדוק את הנושא במפעל. מקובל בעולם - ביוגוסלביה
למשל - שנציגי איגודים מקצועיים, מכוח סמכות שבחוק, רשאים לבדוק
את הנושא.

י. אחרונסון:

שם אין פיקוח ממשלתי.

ש. בן-שמחון:

אינני מתעלם מחילוקי-הדעות העקרוניים בענין זה. אנו יודעים שאין לנציגי הממשלה אפשרות להגיע לכל מקום, בגלל בעיות כוח אדם וכדומה. לעומת זאת יש אפשרויות כאלה לנציגי הפועלים. למעשה אנו מציעים שהממשלה תיעזר בנציגי העובדים להעמיק את נושא הבטיחות, לא בכל הסמכויות אבל בסמכויות מסוימות. ייתכן שנמליץ על רשימה בפני שר העבודה, וקרא יאשר אותם נציגים - אם אלה רכזי אגודות מקצועיות, או רכזי בטיחות וגיהות. מי יחיו הנציגים של העובדים, בענין זה אפשר לדון.

בסעיף 46 של הצעת החוק מאו זכר סעיף 78(6) של הפקודה, אולם אני מפנה תשומת לב כי בסעיף 13 של הצעת החוק מוצע לבטל כליל את סעיף 78.

בעייה נוספת - ענין סודיות החקירות של המפקח על העבודה. אין למעשה להסתדרות גישה לחומר החקירה, ורצוננו שהמחוקק יתייחס לבעייה זו.

י. ברק:

ענין סודיות החקירה מקורו בחוק אחר, לא בזה. חיינו מבקשים שיוגדר האם כל חקירה היא סודית, או שייאמר כי החקירה היא סודית אם הוכרז ככזאת. שלא תהיה אוטומאטיות לענין הסודיות.

ש. בן-שמחון:

נשמע ממר ברק דברי התייחסות להערות מר בן-שמחון וסקירה על מגמות החצעה.

חיו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

י. ברק:

לא על כל דברי מר בן-שמחון נוכל להגיב ברוב זה. כשנקבל את החצעות בכתב, נוכל להגיב במקווייק. על חלק מהדברים אפשר להגיב כבר עכשיו, אבל אם אתם רוצים לשמוע סקירה על החוק, אנחנו מציעים שמר אהרונסון, מפקח העבודה הראשי, יפתח בצד הענייני - מה בעצם רוצים להציע כאן.

י. אהרונסון:

גברתי היושבת-ראש, חברי כנסת ואורחים נכבדים. הרשו לי לסקור בקצרה את הנושא בכללותו. לית מאן דפליג שבחיי העבודה בארץ, פקודת הבטיחות בעבודה היא אבן-יסוד, אחד מהחוקים החשובים ביותר שישנם להגנתו של העובד מכל הבחינות: בטיחות, בריאות, רווחה וכדומה. תחילתה של הפקודה בחקיקת מנדט משנת 1946, בפקודת בתי-החרושת 1946. עם פקודה זו עבדנו עד שנת 1963, ואז הבאנו שורת תיקונים לאור הנסיון שנרכש בעבר. הפקודה משנת 1946 מבוססת על החוק הבריטי משנת 1939, שבא לארגן מחדש ולהכניס דפוסים חדשים גם באנגליה, ובחרבה דברים היא העתק מילולי של החוק הבריטי. כמובן שיש שינויים והתאמות לפי שהמציאות באותן שנים הייתה. בשנת 1963 הגשנו הצעת תיקון לחוק והיא מנתה 21 סעיפים. אחד מהשינויים היסודיים חל בשם הפקודה, שהוסב ל"פקודת הבטיחות בעבודה". הפקודה עמדה עד שנת 1970, כשכמה שנים לפני כן הכינו את הנוסח החדש שאותו אנחנו באים היום לתקן. הנוסח החדש היה יציקה מחדש של כל החומר הקודם, תוך הכללת מונחים עבריים חדשים, מין שאר דברים.

במשך השנים נרשם אצלנו כל מה שאנחנו למדים מתוך הנסיון, ואגב לא רק ממה שנעשה במדינת ישראל. אנו עוקבים אחרי הנעשה בכל העולם ומתאימים את הדרישות לא רק מבחינה משפטית אלא גם לצרכים שלנו. מה אנחנו רוצים לתקן? הייתי שם זאת תחת שלש-ארבע כותרות ראשיות. ראשית - הרחבת תחולה. למדנו במשך הזמן שיש מקומות שאינם נתפסים ויש סיבות לכלול אותם היום. אם בונים בנין וגמרו אותו ומישחו בא להתקין אינסטלציה לסלפון או להשלים מים - אם המבנה נגמר, למעשה זה לא נתפס. מגמתנו להשלים זאת.

שינוי אחר, יסודי, הוא בכך שכיום חלות החוק מותנית בהעסקה של שכיר אחד לפחות. אם אין שכירים, החוק לא חל. מאחר שהביטוח הלאומי חל גם על עצמאיים, שהייתם ובריאותם לא פחות יקרים מאשר של עובד שכיר, אני באים להחיל זאת גם על מפעל של עצמאי. כן הוכללו סדנאות של בתי-ספר מקצועיים, מלגזות, גידור חלקים מסויימים של מכונה תוך כדי בנייתה וכד'. ביטול סעיף 10 מייצג תיקון הנובע ממציאות שהשתנתה, ואשר חדין לגבי ענין הנפה לעובד לאור הצורך בהתאמות בינלאומיות, וכן חובת בדיקה ואישור להפעלה ראשונה של מעלית.

קבוצה שלישית היא תיקון כל מיני לאקונומז - קביעת אי-מסירת תסקיר כעבירה? הרחבת תחולה בסעיף 99(א) לפקודה? חיזוקות לרישוי מקום הצבת דוד-קיסור. וכן שורת דברים שהמציאות הוכיחה כי יש צורך בהם. כל ענין הנמלטים והימלטות מאש הוא תעתיק מהחוק הבריטי שאינו מתאים למציאות או שאי-אפשר לעמוד בו בצורה חנו כחית.

אשר ל"ביודעין" ו"במזיד" והערת מר בן-
שמחון. איננו מסוגלים להוכיח זדון מבחינה פלילית. זה לא בא להקל
על המעביד. זה בא להקל על הפיקוח, וכשנדרון בסעיפים לגופם נסביר
זאת. עובד שמקבל משפטי-מגע ואינו משתמש בהם, איננו יכול להוכיח
שהוא במזיד לא הרכיבם. איננו זוכר אם במשך חמש שנים יש לנו חמשה
מקרים של תביעה עובדים להיין. החגנה היא על העובד, לא על המעביד,
והפיקוח הוא לטובתו של העובד. הגדלת העונשים מחוייבת חמציאות,
אם כי הקנסות כיום לגמרי אינם מבוטלים. מאז נכנסו לעבודה בתי-
הדין לעבודה, הקנסות די רציניים, אבל אין זה מונע לדרוש הגדלה.

במלים אחרות, אלה הם עניינים שבאים להרים
את הרמה, ליישר את הקו, לתת לנו אמצעים ואפשרויות לפעול באותם
מקרים שעד עכשיו מבחינה משפטית לא היינו יכולים. אני לא אומר
שלא היינו פועלים, אלא היום יש דברים שמוטב לשים אותם ישר
ובפשטות, כדי לאפשר לנו עבודה יותר נוחה.

י. ברק:
אסלים לגבי הרקע המשפטי, לדברי מר אהרונסון.
החוק מטיל כל מיני חובות על המעבידים. אנו
באים להוסיף שגם עצמאי שעובד בעצמו ולגבי עצמו, שגם כן יצטרך
לשמור על כללי בטיחות כמו מעביד לגבי עובדיו. על העבירות יש
סנקציות וכשניכנס לסעיפים לגופם, נדון בכך. הקנס שנקבע הוא קנס-
מכסימום. אנחנו יודעים שהשופטים לעתים רחוקות מטילים את העונש
המכסימאלי, כך שבעיית הגברת העונשים היא, באיזו מידה מצליחים
לשכנע את השופטים להטיל עונש חמור יותר. אני מניח שיבואו המעסיקים
ויטענו שהעונש יותר מדי חמור, ועל זה אפשר יהיה להתווכח.

המושג "חזרים" הוא תרגום של "פרמיסס"
באנגלית, והוא לא המצא עכשיו אלא מופיע בחוק המקורי שאותו אנו
מתקנים. לא התעוררו בעיות של פירוש של המושג בבתי-הדין.

ל. דרציאן:
אבקש להמציא לנו פסק-דין כלשהו בו התייחס
בית-המשפט למושג "חזרים", כדי להבין
למה הכוונה.

י. ברק:
יש לנו חוק נוסף שדן בנושא דומה, וזה חוק
ארגון הפיקוח על העבודה, ובו כמה דברים
המשלימים לחוק הנדון, וחלק מדברי מר בן-שמחון מתייחסים יותר
לחוק השני מאשר לחוק זה, כגון ענין סודיות דו"ח המפקח.

קיימות ועדות בטיחות במפעלים ושם יושבים
נציגי העובדים ויש להם מה לומר. יש לנו דעה לגבי הערת מר בן-שמחון
בענין זה. לא הייתי ממליץ על כך בשלב הזה, אולם נביא את הגיבוי
השקולה והמפורטת יותר בזמן הדיון לגופם של סעיפי הצעת החוק. אני
רק מביא לתשומת לבכם שקיים מסווג בנושא זה ואין הוא פרוץ.

דובר על אפשרות למנוע ממפעל לגרום נזק
למפעלים אחרים, ומר בן-שמחון אמר: אם לא בזמן שהוא עובד, לפחות
בזמן הקמתו. גם בענין זה יש חוק אחר, חוק רישוי עסקים, ויש
סמכות לקבוע תנאים בדיוק למטרה זו. אשר לענין מגרשי ספורט, הדרי
נוחיות וכו', עוד נחזור ונשקול בענין ניסוח הסעיף. אין מתלוקת
לגבי עצם הענין, אלא ייתכן שנצטרך לשאול את עצמנו מדוע הדגשנו
דוקא מקומות אלה. אולי הפתרון יהיה במתיקת המלים. השאלה היא רק
שאלה של ניסוח. דבר אחד לא נוכל, וזה להתרחק מחוץ לגבולות המפעל.
אם מפעל מחזיק חדר אוכל ברחוב שני או במקום אחר, לא נוכל להשתלט
על זאת. אבל כאשר לעצם המפעל או סביבתו הקרובה, פה לא תהיינה בעיות.

אשר ל"במזיד" ו"ביודעין" - אמנם נכון שזה
בא להטיל כאילו החמרה על עובדים, שמקודם לא יכולנו לתפוס אותם
ועכשיו כן נוכל להטיל עליהם אחריות במידה מסויימת. אבל אני הייתי
שואל את נציגי החסדרות, האם החסדרות מעוניינת לשחרר את העובד
מהאחריות כשלא חבש, למשל, פצע-מגן שניתן לו. איננו רוצה להיפגס
בשלב זה לויכוח, אלא להציע באופן כללי לשקול תמיד את שני צדי
המטבע. כי לפני כן לא היינו מסוגלים להוכיח את האלמנט של זדון.
"ביודעין" - הכוונה שהוא ידע מה שהוא עושה.

י. אהרונסון:
שכחתי לציין שאנחנו תובעים על הפקודה הזו
בערך כ-600 תביעות משפטיות לשנה, ועל
התקנות לפי הפקודה, בערך כ-1200 תביעות נוספות לשנה.

ח. שמעוני:
זה עולה או יורד? האם החוק מרתיע, או לא?

י. אחרונסון:

סך הכל קנסות שחוטלו בשנת 72 על התביעות שלנו היה חצי מיליון לירות, וזה עלה בצורה די תלולה במשך שנתיים-שלוש. ב-72 היו לנו 1703 תביעות משפיות וזה הסתכם ב-453 אלף לירות. בערך 95% יצאו אשמים. כמעט ואיננו מפסידים משפטים. גם שיעורי הקנסות עלו: בשנת 1969 - 88 אלף; בשנת 70 - 157 אלף; בשנת 71 - 204 אלף; בשנת 72 - 453 אלף. בשנת 1973, שהיא לכל הדעות שנה לגמרי לא נורמלית, מפאת מלחמת יום-הכיפורים, מספר התביעות ירד, והקנסות בהתאם - בערך 360 אלף ל"י.

ודבר אחרון. למעשה הפקודה הזו היא חוק-מסגרת, אם כי היא מכילה הרבה מאד דברים מהותיים ביותר. על פי הפקודה הזאת יש לנו כיום עשרים סדרות של תקנות.

י. יודין:

אלך בעקבות קודמי ואעיר הערות כלליות לגבי ההצעה כולה, ומראש אומר שאני מכוון את הערותי לא למה שישנו אלא למה שאיננו. אני סומך על משרד העבודה ומניח שהאנשים הנוגעים בדבר השקיעו עבודה, ואינני בא להתווכח עם ניסוח כזה או אחר, אף כי בנקודה אחת שהעיר בן-שמחון אני מציע למצוא נוסח שלישי - משהו שהוא בין "ביודעין" לבין "במזיד". גם אני נוטה לזה שעובד לא ישוחרר כליל מאחריות.

הגעתי למסקנה שיש פה חמון דברים טובים אבל אין הפנייה מספקת של תשומת לב הנוגעים בדבר, קרי המחוקקים והמפקחים והנושאים באחריות הישירה, אל מוקדי סכנה לבטיחות העובד כפי שנתגלו בשנים האחרונות. אינני רואה פה התייחסות לבעיות ספציפיות של תעשיות חדשות, לאור תמורות עצומות ובעיות חדשות שצצו בעקבותיהן. בענף תעשיית המטוסים, למשל, קיימת בעיית רעשים בלתי-נסבלים. זו לא פציעה ולא היפגעות אחרת של עובד, אבל זו בעיית בטיחות ממדרגה ראשונה. דוגמה נוספת: שנה שנה נהרגים טרקטוריסטים כתוצאה מהתחפכות, ואפשר בדיוק מתימאטי לומר כי בשנה הבאה ייחרגו כך וכך בחורים צעירים בקיבוצים ובמקומות אחרים בגלל התחפכות טרקטוריסטים. אני רוצה למצוא זכר לענין בחוק שדן בבטיחות העובדים. כן אפשר לחזות מראש מקרי מוות כתוצאה נגיעת צינורות השקיה בחוטי מתח גבוה. אני רוצה לשאול את משרד העבודה ואת הממונים על הענין, מה עונה כאן החוק על תופעות קבע מסוג זה? דוגמה נוספת: אני יודע שבקשר לדליקות בבנינים האחריות מתחלקת, אבל בעובדה רוב הדליקות פורצות בבניני משרדים ולא דוקא מגורים. אחד הצורמים לכך הוא שימוש בחמרים דליקים. הארץ הזו השתגעה ויצאה מדעתה והתחילה לכסות את הקירות בחמרים דליקים. לפני שנתיים אירעה שריפה באניה "תמר", ורק בנס לא היו קרבנות מרובים, וזו אותה בעיה עצמה. מתקבל הדושם שהדבר נבנה ללא כל תשומת לב לענין זה. אני מצפה מהאחראי לתחיקת העבודה בשטח הבטיחות כיום, ליחד תשומת-לב ולייותר תגובות ויותר יוזמות באותם השטחים אשר נראים כמוקדי סכנה.

אני יודע שהחוק דן כבעיות הנקיון והתנאים הסאניטריים. זה תופס מעט מאד מקום, זה פחות מדי ספציפי, העונשים פועלים ואני רואה במצב הדרגתי-שימוש וחדרי-אכל סכנה לא פחותה לעובד מאשר אם איזו שהיא מכונה אינה מגודרת. אני נכנס למפעלים הסתדרותיים ובכל מפעל כמובן למנהלים יש בתי-שימוש סגורים על מפתח, ושם כמובן יש פיקוח מיוחד. הלכתי לראות מה נעשה בחדרים הנועדים לפועלים, ואני רוצה לומר לכם: בושח כזו! וזה דבר מדאיג וחמור מכל הבחינות - מבחינת בריאות ותרבות של אנשים ותרבות של המפעל. אני רוצה לדעת מה האמצעים שמשרד העבודה משקיע בכך. זה כולל גם טיב האוכל שמגישים.

אני הושב שצריכה להיות הכנה מלאה עם החסדרות. יש ועדות בטיחות בכל מקום עבודה, ולפעמים גם ממונה על בטיחות. אבל החסדרות למדה מנסיונה שלא פעם, בשל עומס או חוסר זמן פנוי, אין מפנים תשומת לב לבעיות האלה. כמו בהרבה דברים אחרים, נציג מועצת פועלים יכול לקבל על עצמו תפקיד שנציג מקומי לא יקח. אני הושב שצריך לתת איזה שהוא סטאטוס לאיגוד המקצועי בענין זה.

ולאחרונה, בעיית היקף הפיקוח והקציה הפיקוח במלים אחרות, הביצוע הוא לא פחות חיוני מאשר כל הבעיות שעליהן דברתי.

ה. שמעוני:

האם יש סטטיסטיקה על מקרים הוזרים? האם יש סנקציה מיוחדת במקרים כאלה והאם לא כדאי לחשוב על הנהגתם?

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

כמה שאלות גם לנציגי משרד העבודה וגם לנציגי החסדרות. מדובר על התקנת תקנות. ברצוני לשאול אם כל מה שהתחייב מהחוק הותקנו בו תקנות,

או שיש עדיין סעיפים שהסמכות להתקין תקנות לפיהם טרם מוצתה?
כשמר אחרונסון נתן השואות למדינות אחרות, מעין מסגרת בינלאומית,
נשאלת השאלה אם אין עוד סעיפים בפקודה אשר אינם עונים לסטנדרטים
בינלאומיים המקובלים בדרך כלל, או שיטנם סעיפים שאנחנו מפגרים
כלפי ארצות אחרות.

ישנה התפתחות טכנולוגית אדירה גם אצלנו, על כל
המשתמע מכך. נשאלת השאלה האם לקחתם בחשבון לכסות את כל מה שמתחייב
מהתפתחות הזו והמיכון והציוד החדש שבשימוש בימינו?

הייתי רוצה לדעת כיצד מתחלק ענין הקנסות
והתביעות על העבירות השונות לסוגיהן. על איזה עבירות הוגשו תביעות,
האם היו גם תביעות על בעיות מהסוג שהעלה ה"כ יודין, כמו נקיון וכו'.

אשר לפיקוח, לפני שנה - בכנסת השביעית -
העלינו ביוזמתנו נושא זה לדיון, כשהרגשנו בחומרת המצב. הצבענו
אז על כך שחן מספר המפקחים וכן מספר הביקורים איננו תדיר. אולי טוב
מבחינה זו שתינתן סמכות מסויימת - כדי לסייע גם לפיקוח - לאותם
נציגי עובדים שנמצאים במפעל, לפחות פעמיים או שלש פעמים בשבוע
ורואים ויודעים יותר מאשר הפיקוח שבא אולי אחת לכמה חדשים. זה
לא היה פוגע בפיקוח אלא מסייע לו. אני מקווה שבמסגרת החוק הזה נוכל
למצוא משהו שיתן סמכות מסויימת, כפי שעשינו לגבי הנוער - לגבי
נציגי הנוער העובד.

אני מזדחח עם דברי ה"כ יודין לגבי כל
הדוגמאות שהוא נתן. אני שואלת מה מכסה הפקודה, האם רק את המלאכה
והתעשייה? אותם משרדים, אניות וכל יתר הדברים - על ידי איזה חוק הם
מכוסים?

ושאלה לנציגי החסדרות. לדעתי החסדרות לא
נותנת מספיק תשומת-לב לנושא הזה, וחבל. הכולנה איננה למרכז אלא
למקומות ולמועצות הפועלים. נשאלת השאלה, באיזו צורה מפעילים את
וועדות הבטיחות הקיימות.

י. ברק: אנחנו עומדים להביא הצעות לתיקון גם בחוק
ארגון הפיקוח על העבודה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: מה עושים כדי שגם העובד עצמו ייטול
על עצמו אחריות להקפיד ולמלא אחר
אותם הדברים שהם לפונתו? איננו רוצים להכביד על העובד ושיטילו עליו
עונשים וקנסות כבדים, אבל מה עושים כדי שהעובד ירגיש שגם עליו
מוטלת אחריות?

י. ברק: לשאלת ה"כ שמעוני על משפטים חוזרים: - החוק
איננו מתייחס לזה, אלא נציגי הפרקליטות
מפנים תשומת לב השופט להרשעות קודמות ומבקשים להחמיר, והשופט מביא
זאת בחשבון.

ש. בן-שמחון: המפקח רשאי להפסיק את העבודה לגמרי.

י. ברק: בתיקונים המוצעים בחוק ארגון הפיקוח על
העבודה נפתור כמה וכמה בעיות. לפי החוק החדש
יש סמכות להפסיק את העבודה. מערכת שמירת הבטיחות בעבודה מורכבת
מחמ"כ אלמנטים, וזה לא רק העונש הפלילי. לכמה מהערות ה"כ יודין
יש לנו פתרונות. בקשר לטרקטורים הוצאו תקנות על התקנת מסגרות.
בענין המאונות, יש פה טעות אופטית. אי-אפשר למנוע תאונות באופן
מוחלט. שלמות אבסולוטית לא קיימת בשום מקום בעולם ולא ייתכן להגיע
לכך, אבל בענין זה יפרט מר אחרונסון.

שימוש בחמרים דליקים: - הנה כאן בחדר זה יש
קיר מעץ. אני מניח שה"כ יודין לא התכוון שאנחנו נבוא ונמנע ממפעלים
שימוש בחמרים מסויימים, אבל יש בהחלט פיקוח ויש בהחלט מפקחים
על חמרים מסוכנים, כמו אכסון ושימוש בנפט, גזים מרעילים וכדומה.
אין להעלות על הדעת שאנחנו ניכנס לפיקוח על דברים שיכולים להידלק
בא פן כללי. זה בלתי אפשרי. בקשר לנקיון ותנאי תברואה - החוק עונה
לבעיה זו, אבל הבעיה היא שבמפעלים לא מבצעים את זאת. טוב אי-
אפשר במספר המפקחים הקיים לעבור על כל המפעלים במדינה ולבדוק אותם
וגם אם אתה מעמיד אותה למשפט - לפעמים המצב נמשך. אתה לא יכול
לסגור מפעל אם בית-השימוש מלוכלך. נכון שהאמצעים שעומדים לרשותנו
בענין זה אולי אינם יעילים במידה מספקת. אבל אין אמצעים אחרים.
צריכה להיות פורפורציה בין הליקוי שקיים לבין האמצעים שנוקטים בו.
אבל החוק מבחינה זו אינו מעון תיקון אלא זו בעיה של ביצוע.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: רצוני לדעת כמה תביעות היו על כך.

י. ברק: יש כמה נקודות שנצטרך להביא את האינפורמציה לשיבת הבאה.

י. אהרונסון: בעיית הרעש מאך סבוכה וקשה אבל אין בדברי ח"כ

יודין משום חידוש. עובדה שאיננו מוצאים דוגמה מתקבלת על הדעת להעתיק למדינת ישראל. "חבלת גוף" כהגדרתה בפקודת מכסה גם את העניין הזה. עניין הרעש, מבחינת כריאות ומניעת פגיעה, קיים. קל להפריח סיסמאות אבל אי אפשר לפתור זאת בנקל. הפתרון יבוא במשך הזמן. בדקנו במשך שנים את בעיית נגיעת צינורות השקיה בכבלי חשמל, הכינונו סיוסח לתקנות אבל הדבר לא ניתן לביצוע. יש תקנות מיוחדות של משרד הפנים בכל מה שנוגע לאמצעי כיבוי אש במפעלים בהסתמך על הפקודה הזאת. לא אנחנו צריכים לעשות הכל. הציע מי שהציע להכיל פקודה זו על אניות; רבותי, זה איננו ניתן למימוש. ישבתי עם איגוד הימאים ועם צי"ם ודנו בבעייה זו. אגב, עובדים על כך גם בעולם ולא רק אצלנו, וברגע שיהיה משחזר מתאים למדינת ישראל, נעתיק אותו. עניין נקיון בתי-שימוש - יש לנו תקנות המפרטות מה מספר בתי-שימוש וכו'.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: איך זה מיושם? זאת הבעייה.

א. מויאל: קראתי לפני שנה את חוקת העבודה של הממלכה ההאשמית, והיא נפלאה, אבל ממנה ועד למציאות -

המרחק עצום.

י. אהרונסון: זה בדיוק מה שאני אומר. אני טוען שאנחנו

מיישמים את מה שאנחנו כותבים. על סטטיסטיקה של תביעות לדין אני יכול להביא את ירחוני העבודה, שבהם מפורטות התביעות, שמות האנשים ועל איזה סעיפים.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: קחו שנה אחת, כמה תביעות היו וכיצד זה מתחלק לפי הנושאים.

י. אהרונסון: אין לנו את זה מן המוכן.

י. ברק: נשיג זאת ונכין.

י. אהרונסון: לשאלת היו"ר האם יש מקום לעוד תקנות. בודאי

יש. הפקודה לא אומרת כלום לגבי פרקטוריום, ויש לנו שתי סדרות של תקנות. יש עוד מקום ויש בידינו כמה דברים שאנחנו משפלים בהם. אנו עובדים עכשיו על תקנות לשימוש בחמרי-נפץ שלא במחצבות; תקנות חדשות לאחסנת דלק לכל סוגיו, ובעצם נחליף את התקנות המיושנות - וזאת בתיאום עם חברות הדלק ועם מכון הנפט. לא ניכנס להסקה של בתים פרטיים אבל כל מה שנוגע לתעשייה, מסחר, תדלוק מכוניות ותחנות דלק במדינה. כמו כן נעסוק במסיקי דודי-קיסוד, צוללים וכו'. עובדים על מספר נושאים בד בבד. האם חסרים סעיפים? עשינו כמיטב יכולתנו ואם במשך הזמן נמצא דברים נוספים, כמובן נתקן.

אין לערבב בין החוק והתקנות כמסגרת משפטית הדורשת פרישות, לבין הביצוע בשדה. אשר לתביעות המשפטיות, אנחנו יכולים להיות אחראים על מה שאנחנו מגישים, אבל לא על הקנסות. בשעת 73 עשינו 56,500 ביקורים לעומת 60,500 בשנה הקודמת, וזו שנה לא אפיינית כי למעשה שלשה חדשים כמעט ולא עבדו בגלל המלחמה. יש תנו תקן של 96 מפקחים ובפועל קיימים פחות.

מר מייבורן: עכשיו מלאנו כמעט את כל המשרות ובתקציב השנה הבאה יש שמונה משרות נוספות.

י. אהרונסון: תחת פיקוחנו נמצאים כארבעים אלף מפעלים.

מבחינת תביעות הביקורים למפעל, במדינה, אנחנו עומדים במצב טוב מאד כלפי הרבה מדינות בעולם. מקובל שכאשר נערך במפעל ביקור אחד לשנה במפעל - זה מתקבל על הדעת. באנגליה הם רחוקים מזה ובארצות-הברית אפילו לא התחילו. אנחנו עומדים על בערך 1,7, וזה לגמרי לא רע.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אתם צריכים להיות מעוניינים להעמיק את הפיקוח ולהגדיל את מספר המפקחים.

י. אהרונסון: אני מצהיר עם חלב, שזו גם מטרתי.

במשרד שלנו היו כ-13 אלף ראיונות עם אנשים שבאו בקשר לענייני עבודה, תלונות, זכויות סוציאליות וכו', ולאן דוקא בהתייחס לפקודה הזו. קרנו בשנה האחרונה 1846 תלונות. כל הדברים האחרים אינם נוגעים לעסק הזה, כמו היתרי עבודה בליחה, וכדומה.

ש. בן-שמחון:

אני מקווה שבגלל חשיבות הנושא היושבת-ראש תאפשר עוד דיון יותר מעמיק ולא להצטמצם רק במה שהוצע, אם רוצים באמת להתמודד עם הבעיה הזאת. כן נגיש את כל הצעותינו בכתב. למעשה מטפלים בנושא זה בארץ הפיקוח של משרד העבודה, המוסד לבטיחות ולגיהות והסתדרות, ואני מוכרח לציין שטרם מיצו את הפוטנציאל של שלשת הגופים האלה. אילו עשו זאת, אני משוכנע שהינו עולים על דרך טובה יותר.

מה עושה ההסתדרות? היא שותפה בשליש במוסד לבטיחות ולגיהות, במועצת המוסד, בהנהלת המוסד ובועדות המקצועיות. השפעתנו היא ניכרת ויש גם ויכוחים פנימיים. הוכרע בזמנו שהמוסד לבטיחות זו המסגרת המשותפת, אבל בנוסף לזה אנחנו עוסקים בכמה תחומים שחם בטיפולה הבלעדי של ההסתדרות. לאחרונה התחלנו לחוסיף להסכמי העבודה, לא במקום החוק אלא כתוספת לחוק. אנו עוסקים במינוי ממונים על בטיחות בכל מועצות הפרעלים ובמקומות אחרים, דואגים שתהיה כתובת כזו ומכשירים את האנשים. קיימת בעיה איך לשתף את איש הבטיחות בעבודה השוטפת. שיתופנו היה מאפשר לחסוך חלק מעבודת המפקחים, ואנחנו היינו עושים את העבודה הפרלימינארית. יזמנו יחד עם משרד העבודה ואוניברסיטת ת"א מכון ללימוד בטיחות וכל מיני פעולות אחרות. אנחנו עוסקים במקרים, אבל יחד עם זאת לא אוכל להגיד שההסתדרות מעמידה מול רצינות הבעיה את האמצעים הדרושים. יש גם תקדימים בעולם, שהממשלה משתתפת במימון. יש כמוכן קופת-חולים, שעוסקת בלעדית ברפואה המונעת.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אני רוצה להודות לכם על הדברים החשובים שהעליתם, ונחנו ממתינים להצעות המנוחסות שלכם, המתייחסות לסעיפי הצעת החוק.

הישיבה ננעלה בשעה 11.30